

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 94/20
Luksemburg, 16 lipca 2020 r.

Wyrok w sprawie C-129/19
Presidenza del Consiglio dei Ministri / BV

Państwa członkowskie powinny przyznać kompensatę każdej ofierze umyślnego przestępstwa z użyciem przemocy, w tym ofiarom mającym miejsce zamieszkania na ich własnym terytorium

Kompensata nie musi obejmować pełnego naprawienia szkody, ale jej kwota nie może być czysto symboliczna

W wyroku w sprawie **Presidenza del Consiglio dei Ministri** (C-129/19), ogłoszonym w dniu 16 lipca 2020 r. Trybunał, w składzie wielkiej izby, orzekł w pierwszej kolejności, że system odpowiedzialności pozaumownej państwa członkowskiego za szkodę spowodowaną naruszeniem tego prawa znajduje zastosowanie, ze względu na to, iż to państwo członkowskie nie dokonało we właściwym czasie transpozycji dyrektywy 2004/80¹, w odniesieniu do ofiar mających miejsce zamieszkania w owym państwie członkowskim, na którego terytorium popełniono umyślne przestępstwo z użyciem przemocy. W drugiej kolejności Trybunał orzekł, że ryczałtowego odszkodowania przyznanego ofiarom przestępstwa związanego z użyciem przemocy na tle seksualnym w ramach krajowego systemu kompensaty dla ofiar umyślnych czynów zabronionych z użyciem przemocy nie można uznać za „sprawiedliwe i odpowiednie” w rozumieniu dyrektywy, jeżeli zostało ustalone bez uwzględnienia powagi konsekwencji, jakie ma dla ofiar popełnione przestępstwo, a zatem nie stanowi ono odpowiedniego wkładu w naprawienie poniesionej szkody majątkowej i niemajątkowej.

W omawianej sprawie w październiku 2005 r. BV, obywatelka włoska zamieszkała we Włoszech, była ofiarą przestępstwa związanego z użyciem przemocy na tle seksualnym popełnionego na terytorium tego państwa członkowskiego. Kwota 50 000 EUR, do zapłaty której zostali zobowiązani sprawcy tego przestępstwa tytułem odszkodowania, nie mogła jednak zostać jej wypłacona z powodu ich ucieczki. W lutym 2009 r. BV pozwała Presidenza del Consiglio dei Ministri (prezydencję rady ministrów, Włochy) o naprawienie szkody, którą – jak twierdzi – poniosła w wyniku niedokonania przez Włochy we właściwym czasie transpozycji dyrektywy 2004/80². W toku tego postępowania Presidenza del Consiglio dei Ministri została zobowiązana do zapłaty na rzecz BV kwoty 90 000 EUR, której wysokość obniżono w postępowaniu apelacyjnym do 50 000 EUR.

Sąd krajowy rozpoznający skargę kasacyjną wniesioną przez Presidenza del Consiglio dei Ministri zmierza do ustalenia, po pierwsze, czy system odpowiedzialności pozaumownej państwa członkowskiego z powodu spóźnionej transpozycji dyrektywy 2004/80 może być stosowany wobec ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy, które nie znajdują się w sytuacji transgranicznej. Po drugie, sąd krajowy wyraził wątpliwości w odniesieniu do „sprawiedliwego i odpowiedniego” charakteru, w rozumieniu dyrektywy 2004/80, kwoty ryczałtowej w wysokości 4800 EUR

¹ Dyrektywa Rady 2004/80/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. odnosząca się do kompensaty dla ofiar przestępstw (Dz.U. 2004, L 261, s. 15).

² Zgodnie z art. 12 ust. 2 dyrektywy 2004/80 „[w]szystkie państwa członkowskie zapewniają, że ich przepisy krajowe przewidują istnienie systemu kompensaty dla ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na ich odpowiednich terytoriach, który gwarantuje sprawiedliwą i odpowiednią kompensatę dla ofiar”.

przewidzianej przez włoskie przepisy³ tytułem kompensaty dla ofiar przestępstw związanych z użyciem przemocy na tle seksualnym.

W odniesieniu do pytania pierwszego Trybunał przede wszystkim przypominał przesłanki pozwalające ustalić odpowiedzialność państw członkowskich za szkody wyrządzone jednostkom w wyniku naruszenia prawa Unii, mianowicie istnienie naruszonego przepisu prawa Unii, który przyznaje prawa jednostkom, wystarczająco istotne naruszenie tego przepisu oraz związek przyczynowy między tym naruszeniem i szkodą poniesioną przez jednostki. W omawianym przypadku, uwzględniając brzmienie dyrektywy 2004/80, jej kontekst i cele, Trybunał wskazał w szczególności, że poprzez jej przepisy prawodawca Unii zdecydował się nie na ustanowienie przez każde państwo członkowskie szczególnego systemu kompensaty, ograniczonego wyłącznie do ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy znajdujących się w sytuacji transgranicznej, lecz na stosowanie na rzecz tych ofiar krajowych systemów kompensaty dla ofiar takich przestępstw popełnionych na odpowiednich terytoriach państw członkowskich. Kończąc swoją analizę, Trybunał stwierdził, że **dyrektywa 2004/80 nakłada na każde państwo członkowskie obowiązek ustanowienia systemu kompensaty obejmującego wszystkie ofiary umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na jego terytorium, a nie tylko ofiary znajdujące się w sytuacji transgranicznej**. Z powyższego Trybunał wywiódł, że dyrektywa 2004/80 przyznaje prawo do uzyskania sprawiedliwej i odpowiedniej kompensaty nie tylko ofiarom takiej przestępczości znajdującym się w takiej sytuacji, ale także ofiarom mającym miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, w którym zostało popełnione przestępstwo. W konsekwencji, z zastrzeżeniem, że spełnione są obie wymienione wcześniej przesłanki, jednostka ma prawo do naprawienia szkód, jakich doznała na skutek naruszenia przez państwo członkowskie jego obowiązku wynikającego z dyrektywy 2004/80, i to niezależnie od tego, czy znajdowała się ona w sytuacji transgranicznej w chwili, gdy stała się ofiarą owego przestępstwa.

W odniesieniu do pytania drugiego Trybunał stwierdził, że wobec braku w art. 12 ust. 2 dyrektywy 2004/80 jakiegokolwiek wskazówki w przedmiocie wysokości odszkodowania, które miałyby odpowiadać „**sprawiedliwej i odpowiedniej**” kompensacie, przepis ten przyznaje państwom członkowskim określony zakres uznania w tym względzie. Jednakże, chociaż taka kompensata **nie musi koniecznie zapewniać pełnego naprawienia szkody majątkowej i niemajątkowej poniesionej przez ofiary umyślnego przestępstwa z użyciem przemocy, nie może ona jednak być czysto symboliczna lub oczywiście niewystarczająca w świetle powagi konsekwencji, jakie ma dla tych ofiar popełnione przestępstwo**. Zdaniem Trybunału kompensata przyznana takim ofiarom z tytułu tego przepisu powinna bowiem wyrównywać w odpowiednim zakresie cierpienia, na które zostały one narażone. W tym względzie Trybunał wyjaśnił również, że ryczałtowa kompensata dla takich ofiar może być uznana za „sprawiedliwą i odpowiednią”, o ile taryfikator odszkodowań jest wystarczająco szczegółowy, tak aby uniknąć sytuacji, w której ryczałtowa kompensata przewidziana za określony rodzaj przemocy mogłaby okazać się, w świetle okoliczności konkretnego przypadku, oczywiście niewystarczająca.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

³ Należy wskazać, że po wniesieniu przeciwko Włochom przedmiotowego powództwa o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej, to państwo członkowskie ustanowiło system kompensaty dla ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na terytorium Włoch, bez względu na to, czy osoby te mają miejsce zamieszkania we Włoszech, czy też nie. System ten obejmuje również, z mocą wsteczną, czyny stanowiące ten typ przestępstwa popełnione od dnia 1 lipca 2005 r.